

EEN MERKWAARDIGE WATERVAL BIJ SOEKABOEMI

De waterval van Pasir Salam ligt in een van de vele ravijnen, die van den noordrand van het Djampang-plateau naar beneden komen en in de vlakte van Soekaboemi uitmonden. Dezen plateau-rand ziet men vanuit Soekaboemi liggen als een eindeloos langen bergwand, die de vlakte in het Zuiden afsluit. Om de waterval te bereiken volgt men vanuit Soekaboemi den weg naar Sagaranten, die

Fig. 1. Uitzicht van Pasir Salam naar het NW. met begin van het waterval-ravijn en in de verte den Salak.

eerst door de vlakte daalt tot aan den voet van den bergwand, daar over de Tjimandiri gaat en dan met vele lussen opklimt tot op het plateau op circa 850 m. Van dit gedeelte van den weg

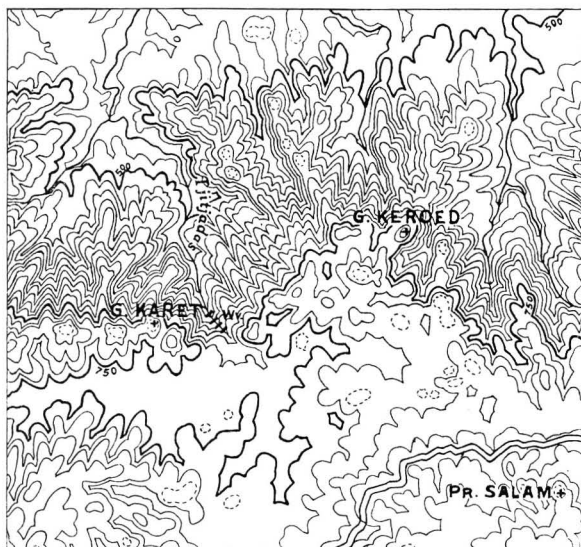

Fig. 2. Kaartje van den plateaurand en de waterval bij Pasir Salam, schaal 1 : 50.000. Naar de topografische kaart; verticale afstand der hoogtelijnen 25 m; Wv = waterval.

heeft men een prachtig uitzicht naar het N.: op den voorgrond ligt een eind van ons af de rand van het plateau, waarin men hier en daar de plaats, waar de van ons af gaande ravijnen beginnen, kan herkennen (fig. 1); over den rand heen ziet men de vlakte met op den achtergrond de vulkanen Salak en Gedeh. Een eind voorbij Pasir Salam, bij paal 25, gaat een smal paadje naar het begin van één van deze ravijnen toe, en al dalende door bosch staat men ineens voor de waterval (zie kaartje, fig. 2).

Het blijkt nu dat men niet te doen heeft met één waterval doch met een geheel complex van watervallen en kalksinterterrassen, die trapsgewijs in het ravijn

Fig. 3. Bovenste waterval; op den voorgrond drempel van kalksinter.

liggen. Elk van de watervallen valt in een kom, die aan de buitenzijde omringd is door een naar buiten gebogen wal van kalksinter (zie fig. 3); het water van den

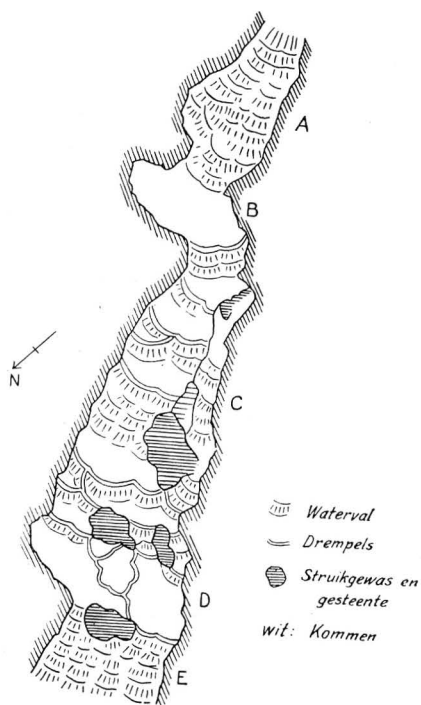

Fig. 4. Schetsmatig plattegrondje van de watervallen; 1 cm is bij benadering 20 m.

wier zelf niet duidelijk meer te herkennen, maar wel vertoont de kalk er nog resten van in den vorm van kronkelende lichter grijze bandjes. Vooral onder aan den glad afgeronden buitenkant van de walletjes vindt men nog zachte plaatsen, waar de opvulling met kalk, vaak onder een overhangend oppervlakkig hard korstje, nog onvolkomen is (fig. 6). Over het wier zelf deelde Prof. BOEDIJN mij mede, dat het een blauwwier is van het geslacht *Lyngbya*, en dat dit wier kalk afzet in de scheeden om de cellen of draden. Het water van de beek heeft hiervoor niet eens kalkrijk te zijn. In dit geval is het dat vermoedelijk wel, want hoewel de beek zelf in een gebied van oude vulkanische breccies ligt, ontspringt de beek in mioceene kalk op het plateau. Deze kalk heeft hier en daar op het plateau ook de voor kalk zoo typische gesloten depressies veroorzaakt (zie kaartje). Wat ook op een groote kalkrijkdom van het water kan wijzen, zijn de massieve kalkafzettingen, die hier en daar om de door wieren gevormde kalk afgezet zijn (fig. 5 B).

Batavia, October 1940.

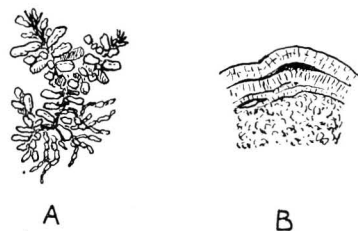

Fig. 5. A Wier met kalkafzetting uit losser gedeelte van een der drempels B. Door wieren afgezette kalk, omringd door massieve kalklaag, (Ware grootte)

kom stroomt hierover heen als over een drempel en stroomt dan over den gladden buitenkant van den wal naar den volgenden kom. Het geheele complex van watervallen (zie plattegrondje, fig. 4) begint met een vrij hoog val (A, zie fig. 3), die uit het bosch te voorschijn komt en neerkomt in een grooten kom (B). Daarop volgt een middendeel van kleine valletjes en kommen (C), dat weer eindigt in een vrij grooten kom (D), die zelf weer door een paar walletjes onderverdeeld is. Het derde deel tenslotte (E), is een regelmatig steile helling, die grootendeels door kalksinter bedekt is en waar het water in een dun laagje overheen stroomt. Het geheele complex is zeker een 150 m hoog.

De wallen zijn hier en daar nog vrij zacht en als men daar stukjes losbreekt blijken ze te bestaan uit wieren, die geheel omkorst zijn door kalk (fig. 5 A). In de harder geworden gedeelten is het

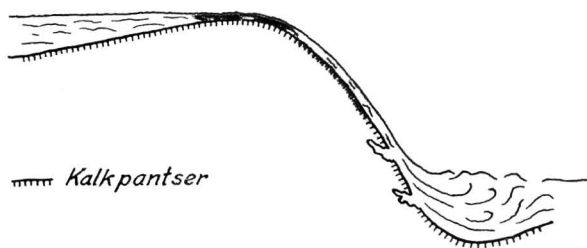

Fig. 6. Doorsnede door een drempel van kalksinter.

A. J. PANNEKOEK.